

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG EGYSZERŰSÍTETT ELJÁRÁSOKRA VONATKOZÓ KÖZLEMÉNYE

STAVICZKY PÉTER¹

1. Bevezetés

Az EK-Szerződés 87. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó állami támogatásokat főszabály szerint a tagállamoknak előzetesen be kell jelenteniük az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) részére az EK-Szerződés 88. cikk (3) bekezdése alapján. A támogatási intézkedés csak a Bizottság jóváhagyását követően léptethető hatályba. Az eljárás időigénye átlagosan 5 hónap, azonban ha a Bizottságnak kételyei merülnek fel a bejelentett intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetőségét illetően, az EK-Szerződés 88. cikk (2) bekezdése alapján hivatalos vizsgálati eljárást indít, ami akár évekig is elhúzódhat. A Bizottság azonban folyamatosan törekszik arra, hogy az eljárások hosszát csökkentse, ez azonban nem minden esetben lehetséges, illetve célravezető, mivel bizonyos esetekben a tagállamoknak és az érdekelt harmadik feleknek megfelelő időt kell adni, hogy egyes intézkedésekről véleményüket eljuttathassák a Bizottsághoz.

A közelmúltban a Bizottság az Állami Támogatási Cselekvési Terv² (továbbiakban: Cselekvési Terv) keretében – melynek a fő vezénylő elve, a kevesebb és jobban célzott támogatás mellett – célkitűzésként

1 A szerző a Pénzügyminisztérium szervezeti keretén belül működő Támogatásokat Vizsgáló Iroda munkatársa. Jelen összefoglaló a szerző saját véleményét tartalmazza, és nem tekinthető a Támogatásokat Vizsgáló Iroda hivatalos véleményének.

2 „Állami támogatási cselekvési terv – Kevesebb és célzottabb állami támogatás: ütemterv az állami támogatás 2005–2009 közötti reformjához” COM(2005) 107 végleges. Url: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0107:FIN:HU:PDF>

fogalmazta meg az állami támogatásokra vonatkozó eljárási szabályok hiányosságainak kezelését, az eljárások időtartamának csökkentését és a hatékonyság növelését (48-51. pontok).

Az eljárási teher csökkentésének egyik legfontosabb lépése volt az ún. általános csoportmentességi rendelet³ elfogadása, ami 26 támogatási kategória esetében teszi lehetővé, hogy a tagállamok a Bizottság előzetes jóváhagyása nélkül, csak utólagos tájékoztatása mellett nyújtsanak támogatást.

Emellett a Bizottság a Cselekvési Terv meghirdetését követően törekedett arra, hogy az eljárási rendelet⁴ szabályait is megváltoztassa. E célból a Bizottság 2006 nyarán folytatott intenzív tárgyalásokat a tagállamok képviselőivel.

A reformok célja:

- a bejelentett állami támogatási intézkedésekre vonatkozó döntéshozatali eljárások hatékonyságának növelése (mind az előzetes vizsgálati szakaszban, mind a hivatalos vizsgálati szakaszban);
- a bejelentett állami támogatások értékeléséhez a Bizottság rendelkezésére álló információk minőségének javítása (bejelentés előtti intézkedések);
- a panaszok hatékonyabb és átláthatóbb kezelésének megvalósítása volt.

Ennek érdekében a Bizottság 2006-ban hozzákezdett az állami támogatási eljárásokkal kapcsolatban rendelkezésre álló információk rendszeresebb összesítéséhez és elemzéséhez, mivel az állami támogatási eljárásokkal kapcsolatos részletesebb adatok megkönnyítik annak megállapítását, milyen akadályok állnak leginkább az eljárások gyors befejezésének útjában. Az adatok ezenkívül azt is lehetővé teszik, hogy a Bizottság ellenőrizze a döntéshozatal felgyorsításának érdekében végrehajtott intézkedések hatékonyságát, és jelentéseket készítsen azokról.

3 A Bizottság 800/2008/EK rendelete (2008. augusztus 6.) a Szerződés 87. és 88. cikke alkalmazásában a támogatások bizonyos fajtáinak a közös piaccal összeegyeztethetőségének nyilvánításáról (általános csoportmentességi rendelet), HL L 214., 2008. 8. 9. 3-47.

4 A Tanács 659/1999/EK rendelete (1999. március 22.) az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról, HL L 83., 1999.3.27., 1.

A Versenypolitikai Főigazgatóság hatáskörébe tartozó bejelentett állami támogatási intézkedések vizsgálata az alábbi következtetéseket eredményezte:

- A rendelkezésre álló információk szerint a bejelentett állami támogatási ügyek nagy többségét (93 %) a Bizottság már az előzetes vizsgálati eljárás végén jóváhagyja. Viszonylag alacsony tehát azoknak a bejelentett eseteknek a száma, amelyekben a Bizottság hivatalos vizsgálati eljárást indít (valamennyi bejelentett intézkedés 7 %-a).
- A bejelentett esetek előzetes vizsgálata átlagosan 5,2 hónapig tart (amennyiben az előzetes vizsgálat hivatalos vizsgálati eljárás indításáról szóló határozattal zárul, ugyanez az időtartam 7,8 hónap). 2004 óta jelentősen javult a döntéshozatali folyamat hatékonysága (az előzetes vizsgálatok átlagos időtartama 2004-ben még 6,0 hónap volt, 2007-ben ugyanez az idő már csak 5,0 hónap).
- Fontos megjegyezni, hogy az előzetes vizsgálatok időtartama esetről esetre jelentősen változik. A bejelentett ügyek 46 %-ában már 4 hónapnál rövidebb idő alatt meghozzák az előzetes vizsgálatot követő határozatot. A bejelentett esetek 6 %-ában ugyanakkor több, mint egy évig tart a határozathozatal. A részletesebb adatokból az is kiderül, hogy az előzetes vizsgálati eljárások átlagos időtartama tagállamonként is jelentősen eltér egymástól.
- Azokban a bejelentett ügyekben, amelyekben a döntés a hivatalos vizsgálati eljárás indítását követően született meg, a bejelentés és a végleges határozat elfogadása között átlagosan 21,4 hónap telt el (a bejelentés és a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozat elfogadása között 7,7 hónap, a végleges határozatig további 13,7 hónap). Mivel 2004 és 2007 között a Bizottság viszonylag kevés ügyben hozott ilyen határozatot, nem volt érdemes az adatokat tagállamonkénti bontásban vizsgálni. Ugyanakkor érdemes megjegyezni, hogy a hivatalos vizsgálati eljárások időtartama tekintetében is nagy különbségek vannak. A hivatalos vizsgálati eljárások 19 %-át a Bizottság kevesebb, mint 8 hónap alatt lezárja, 35 %-uk viszont több, mint 16 hónapig tart.

A Cselekvési Tervben meghatározott, az eljárások hatékonyságának javítását szolgáló célok megvalósítása érdekében a Bizottság 2007 novemberében konzultációs kérdőívet küldött a tagállamoknak, felkérve őket, hogy véleményüket és tapasztalataikat osszák meg vele. Azonban

a Cselekvési Terv által generált szabályalkotási dömping⁵ és a 2008-ban kezdődött pénzügyi és gazdasági válság hatására megnövekedett munkateher nem tette lehetővé, hogy az eljárási rendeletet⁶ a Bizottság még Neelie Kroes biztos asszony irányítása alatt (2009 végéig) módosítsa. Ezért a Bizottság új megközelítéssel az eljárási rendelet keretei között maradvá elérhető legjobb eredmény megvalósítását tűzte ki célul. Így az „eljárási reform” keretében a Bizottság kiemelten foglalkozott az egyszerűsített eljárás intézményének kialakításával, a legjobb gyakorlatok (best practices) összefoglalásával, és a nemzeti bíróságok jogainak és kötelezettségeinek bemutatásával, annak érdekében, hogy a jogellenes támogatások száma csökkenjen. Ez a törekvés összhangban van a Bizottság által 2005-ben megkezdett általános egyszerűsítési stratégiákkal⁷ is.

Ez a cikk az egyszerűsített eljárás szabályait, alkalmazási körét és bevezetésének várható következményeit mutatja be.

2. Előzmények

Az eljárási reform keretében a Bizottság a tagállamokkal 2008 őszén bilaterálisan folytatott konzultációkat követően 2008 végén jelentette meg az egyszerűsített eljárásokról⁸ és a legjobb gyakorlatokról⁹ szóló közlemény tervezetét, majd 2009 januárjában az Állami Támogatási Tanácsadó Bizottság keretében tartott velük további egyeztetést. Ezt követően a közlemény 2009 áprilisában került elfogadásra, júniusban jelent meg az Európai Unió Hivatalos Lapjában, és 2009 szeptemberétől alkalmazandó.

5 A szabályok megreformálásának lépései az alábbi honlapon követhetőek: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/reform/reform.html

6 Az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet, HL L 83., 1999.3.27., 1.

7 A Közösség lisszaboni programjának végrehajtása – A szabályozási környezet egyszerűsítésére irányuló stratégiáról, COM(2005) 535 végleges.

8 http://ec.europa.eu/competition/state_aid/reform/simplified_procedure_hu.pdf
A közleményekre érkezett észrevételek elérhetősége: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_simplified_procedure_best_practices/index.html

9 http://ec.europa.eu/competition/state_aid/reform/best_practices_hu.pdf

3. Az egyszerűsített eljárásról szóló közlemény szabályai

A Bizottság célja, hogy az állami támogatások bizonyos típusainak kezelésére vonatkozó egyszerűsített eljárásról szóló közlemény¹⁰(a továbbiakban közlemény) átalakítsa az állami támogatási eljárások eddigi rendszerét, meggyorsítsa az egyszerűbb megítélésű, komolyabb mérlegelést nem igénylő esetek elfogadását.

A Bizottság tapasztalatai alapján a bejelentett támogatások egy jól meghatározható körét viszonylag gyorsan el lehet bírálni, ezért érdemes az esetek ezen körére egy gyorsabb, egyszerűsített eljárást kialakítani.¹¹ Amennyiben a közleményben foglalt feltételek nem teljesülnek, illetve az ott meghatározott kizáró okok fennállnak (lásd később) a Bizottság a bejelentést az általános szabályok, vagyis az eljárási rendelet alapján, az ott meghatározott határidők között vizsgálja meg. Vagyis a közleménynek nem célja, hogy felülírja az eljárási rendelet előírásait, illetve, hogy arra ösztönözze a tagállamokat, ne jelentsenek be egyes, az EK-Szerződés 88. cikk (3) bekezdésének hatálya alá tartozó intézkedéseket

¹⁰ HL C 136., 2009. 6. 16. 3.

¹¹ A közlemény különösen a következők szabályok alapján hozott döntéseket említi:

A kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások közösségi keretrendszeréről, HL C 323., 2006. 12. 30., 1., a továbbiakban: kutatásfejlesztési és innovációs keretszabály;

Közösségi iránymutatás a kis- és középvállalkozásokba történő kockázati befektetések előmozdítását célzó állami támogatásokról, HL C 194., 2006.8.18., 2., a továbbiakban: a kockázati tőkéről szóló iránymutatás;

Közösségi iránymutatás a környezetvédelem állami támogatásáról, HL C 82., 2008. 4. 1., 1., a továbbiakban: a környezetvédelmi támogatásról szóló iránymutatás;

Iránymutatás a 2007-2013 közötti időszakra vonatkozó nemzeti regionális támogatásokról, HL C 54., 2006. 3. 4., 13., a továbbiakban: a regionális támogatásokról szóló iránymutatás;

A hajógyártáshoz nyújtott állami támogatás keretszabályának meghosszabbításáról szóló bizottsági közlemény, HL C 260., 2006. 10. 28., 7., a továbbiakban: hajógyártási keretszabály;

A Bizottság közleménye a filmművészeti és más audiovizuális alkotásokkal kapcsolatos bizonyos jogi szempontokról szóló bizottsági közlemény (filmművészeti közlemény) nyomán követéséről szóló közlemény alkalmazásának meghosszabbításáról, HL C 134., 2007. 6. 16., 5., a továbbiakban: filmművészeti közlemény; és

Az általános csoportmentességi rendelet.

a Bizottságnak. A közlemény az eljárási rendelet főszabálya mellett egy „párhuzamos” lehetőséget biztosít a tagállamok részére.

Leszögezendő, hogy a közleményben meghatározott egyszerűsített eljárás nem alkalmazandó a jelenlegi pénzügyi válsággal összefüggésben kiadott bizottsági közlemények alapján a Bizottságnak a pénzügyi szektor és a reálgazdaság megsegítése érdekében bejelentett intézkedésekre.¹² Ezen esetek gyors kezelése érdekében külön ugyanis *ad hoc* megállapodások bevezetésére került sor.

4. Az egyszerűsített eljárás körébe tartozó esetek

A Bizottság három esetsoportot határozott meg, amelyek bejelentése során az egyszerűsített eljárás alkalmazható.

I. kategória/esetsoport: a horizontális (nem ágazati) állami támogatási szabályok egyszerű értékelése körébe tartozó esetek, amennyiben a Bizottságnak bemutatható, hogy a tagállam a vonatkozó közösségi szabály által előírt összes anyagi és eljárási feltételt teljesíti. A Bizottság a bejelentést megelőző szakaszban (lásd alább) vizsgálja, hogy első látásra (*prima facie*) teljesülnek-e a feltételek az alábbi területeken:

- a kedvezményezettek típusának megfelelő meghatározása,
- elszámolható költségek köre az adott szabállyal összhangban van,
- támogatási intenzitás és többlettámogatások (bónuszok) az előírt kereteken belül maradnak,
- egyedi bizottsági bejelentési korlát, vagy maximális támogatási összegek megfelelő előírása,
- az alkalmazott támogatási formák típusának meghatározása,
- kumulációs szabályok előírása,
- ösztönző hatás megkövetelése,
- átláthatóság biztosítása,

12 Az állami támogatásokról szóló szabályoknak a pénzügyi intézetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre történő alkalmazása (HL C 270., 2008.10.25., 8.), ideiglenes közösségi keretrendszer a finanszírozási lehetőségek elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedésekhez a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban (HL C 16., 2009.1.22., 1.), valamint az európai fellendülési terv végrehajtásával kapcsolatos állami támogatási intézkedések. A Bizottság közleménye a Tanácsnak – Az európai gazdasági fellendülés terve, COM(2008) 800 végleges, 2008.11.26.

- azon kedvezményezettek kizárása, akikkel szemben visszafizetési kötelezettség áll fenn (ún. Deggendorf-elv alkalmazása).

A Bizottság a közleményben példálózó jelleggel felsorolja azokat az eseteket, amelyek az első kategóriába tartoznak. Ezek tekintetében a Bizottság kiemeli, hogy a lista a szabályok változása következtében módosulhat. A Bizottság fenntartja magának a jogot, melyben időről időre felülvizsgálja ezt a felsorolást, hogy az összhangban legyen az állami támogatásokra alkalmazandó szabályokkal. A közleményben a Bizottság minden esetkorre vonatkozóan megadott néhány referenciaként használható korábbi döntést.

Az első kategóriába tartozó esetek:

- 1.) Kockázati tőkével kapcsolatos intézkedések, amelyek a magán-tőke-befektetési alapon való részvételtől eltérőek, és teljesítik a kockázati tőkéről szóló iránymutatás 4. szakaszának összes feltételét;
- 2.) környezetvédelmi befektetési támogatás, amely teljesíti a környezetvédelmi támogatásról szóló iránymutatás 3. szakaszának feltételeit:
 - amelynek támogatható költségeinek alapját a teljes költség-számítás módszere alapján határozták meg a környezetvédelmi támogatásról szóló iránymutatás 82. pontjával összhangban; illetve
 - a környezetvédelmi támogatásról szóló iránymutatás 78. pontjával bizonyítottan összhangban lévő, ökoinnovációért járó többletjuttatást tartalmaz;
- 3.) fiatal innovatív vállalkozásoknak nyújtott támogatás, amelyet a kutatásfejlesztési és innovációs keretszabály 5. 4. szakaszának megfelelően biztosítanak, és amelynek innovatív jellegét a keretszabály 5. 4. szakasza b) pontjának i. alpontja alapján határozták meg;
- 4.) innovációs klasztereknek nyújtott támogatás, amelyet a kutatásfejlesztési és innovációs keretszabály 5. 8. és 7.1. szakasza alapján biztosítanak;
- 5.) a szolgáltatások területén az eljárási és szervezési innovációhoz a kutatásfejlesztési és innovációs keretszabály 5. 5. szakaszával összhangban nyújtott támogatás;

- 6.) *ad hoc* regionális támogatás, amely a regionális támogatásokról szóló iránymutatás 64. szakaszában meghatározott egyedi bejelentési értékhatárt nem éri el;
- 7.) megmentési támogatás a feldolgozóiparban és a szolgáltató ágazatban (kivéve a pénzügyi szektort), amely teljesíti a megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás 3.1.1. és 3.1.2. szakaszának valamennyi lényegi feltételét;
- 8.) megmentési és szerkezetátalakítási programok kisvállalkozásoknak, amelyek teljesítik a megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás 4. szakaszának valamennyi feltételét;
- 9.) *ad hoc* szerkezetátalakítási támogatás kis- és középvállalkozásoknak, feltéve, hogy teljesítik a megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás 3. szakaszában előírt valamennyi feltételt;
- 10.) exporthitelek a hajógyártási ágazatban, amely teljesíti a hajógyártási keretszabály 3.3.4. szakaszának valamennyi feltételét;
- 11.) audiovizuális támogatási programok, amelyek teljesítik a filmművészeti közlemény 2.3. szakaszában előírt valamennyi feltételt az audiovizuális alkotások létrehozása, gyártása, forgalmazása és népszerűsítése tekintetében.

II. kategória/etscsoport: a Bizottság szokásos döntéshozatali gyakorlatának megfelelő intézkedések.

Azok a támogatási intézkedések, amelyeknek jellemzői megfelelnek legalább három korábbi bizottsági határozatban jóváhagyott támogatási intézkedés jellemzőinek, és amelyek értékelését ezért a Bizottság e szokásos döntéshozatali gyakorlata alapján azonnal el lehet végezni, elvben alkalmasak az egyszerűsített eljárás szerinti kezelésre. Megjegyzendő, hogy csak azok a bizottsági határozatok minősülnek korábbi határozatoknak, amelyeket az előzetes bejelentés időpontját megelőző tíz éven belül fogadtak el. E második kategória kialakításával a Bizottság hivatalosan is jelezte, hogy korábbi döntéshozatali gyakorlata felhasználható a későbbi bejelentések során.

Az egyszerűsített eljárás alkalmazására azonban csak abban az esetben kerül sor, amennyiben a Bizottság a bejelentést megelőző szakasz után (lásd később) megbizonyosodott arról, hogy a korábbi határozatok alapjául szolgáló összes vonatkozó lényegi és eljárási követelményt teljesítették, különösen a következők tekintetében:

- az intézkedés célkitűzései és általános tartalma,

- a kedvezményezettek típusai,
- elszámolható költségek,
- egyedi bejelentési értékhatárok,
- támogatási intenzitás és esetenként alkalmazandó többlettámogatások (bónuszok),
- kumulációs rendelkezések,
- ösztönző hatás, valamint
- átláthatósági követelmények.

Továbbá, az egyszerűsített eljárás nem alkalmazható a második esetben sem – tehát a Bizottság visszatér a szokásos eljáráshoz –, ha a bejelentett támogatási intézkedésből olyan vállalkozás tehet szert előnyre, amelyre egy a támogatást tiltottnak és a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánító korábbi bizottsági határozatot követő támogatás-visszafizetési határozat van érvényben (az ún. *Deggendorf*-tényállás).

A Bizottság az egyszerűsített eljárás alá tartozó esetek második kategóriája tekintetében is kiemeli, hogy a lista a szabályok változása következtében módosulhat, és a Bizottság fenntartja magának a jogot, hogy időről időre felülvizsgálja ezt a felsorolást, hogy az összhangban legyen az állami támogatásokra alkalmazandó szabályokkal.

A második kategóriába tartozó esetek indikatív listája:¹³

- 1.) A nemzeti kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatás, amely a történelmi helyszínekre, régészeti lelőhelyekre és nemzeti műemlékekre vonatkozó tevékenységekkel kapcsolatos, feltéve, hogy a támogatás az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének d) pontja értelmében a kulturális örökség megőrzésére korlátozódik;
- 2.) színházi, táncművészeti és zenei tevékenységekhez nyújtott támogatási programok;
- 3.) a kisebbségi nyelvek használatának ösztönzésére nyújtott támogatási programok;
- 4.) a (lap)kiadói ágazat javára hozott támogatási intézkedések;
- 5.) a vidéki területek szélessávú összeköttetése érdekében hozott támogatási intézkedések;¹⁴

13 A közlemény az első kategóriához hasonlóan itt is felsorol referenciaként használható korábbi eseteket.

14 A Bizottság a közelmúltban hirdette meg és kezdeményezett konzultációt az ál-

- 6.) a hajógyártás finanszírozására nyújtott kezességvállalási programok;
- 7.) az általános csoportmentességi rendelet valamennyi egyéb alkalmazandó rendelkezését teljesítő, de annak alkalmazásából pusztán a következő okok miatt kizárt támogatási intézkedések:
 - az intézkedések ad hoc támogatásnak minősülnek;
 - az intézkedéseket nem átlátható formában hozzák meg (az általános csoportmentességi rendelet 5. cikke), viszont bruttó támogatástartalmukat a Bizottság által 2007. január 1-je után elfogadott három egyedi határozatban jóváhagyott módszer alapján számítják ki;
- 8.) a helyi infrastruktúra fejlesztését támogató intézkedések, amelyek nem minősülnek az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak figyelembe véve, hogy – tekintettel az ügy jellegzetességeire – a szóban forgó intézkedés nem érinti majd a közösségen belüli kereskedelmet;
- 9.) az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló, 2004. április 21-i 794/2004/E bizottsági rendeletben¹⁵ (lásd a III. kategóriát) megállapított egyszerűsített eljárás hatályán kívül eső, létező támogatási programok meghosszabbítása és/vagy módosítása, például a létező támogatási programok új horizontális iránymutatásokhoz való kiigazítása tekintetében.

III. kategória/esetcsoport: Létező támogatási programok meghosszabbítása vagy bővítése.

A 794/2004/EK-rendelet 4. cikke a létező támogatások bizonyos módo-

lami támogatásra vonatkozó szabályoknak a szélessávú hálózatok mielőbbi kiépítésére való alkalmazásáról szóló közösségi iránymutatás tervezetéről, amely tervezet a szélessávú internetelérés tekintetében foglalkozik az új generációs hozzáférési hálózatok (NGA) kiépítésének támogatásával is. Tekintettel arra, hogy ez utóbbi támogatásokat illetően a Bizottság csak néhány döntést hozott, és azok is csak kisebb projekteket érintettek, véleményem szerint az NGA-k kiépítésére irányuló támogatások jelenleg nem tartoznak az egyszerűsített eljárás alá. Ld: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_broadband_guidelines/guidelines_hu.pdf

15 Az ún. végrehajtási rendelet, HL L 140., 2004. 4. 30., 1.

sításai tekintetében már évek óta lehetővé teszi az egyszerűsített, egy hónapos bejelentési eljárást. A 794/2004/E -rendeletben felsorolt esetek:

- 1.) engedélyezett támogatási program költségvetésének 20 %-ot meghaladó emelése;
- 2.) létező engedélyezett támogatási program legfeljebb hat évvel történő meghosszabbítása a költségvetése emelése mellett vagy anélkül;
- 3.) engedélyezett támogatási program alkalmazására vonatkozó feltételek szigorítása, a támogatási intenzitás csökkentése vagy az elszámolható költségek körének szűkítése.

Tekintettel arra, hogy a meglévő jogszabályi keretek között kíván maradni a közlemény nem befolyásolja a 794/2004/EK-rendelet 4. cikke alkalmazásának lehetőségét. A Bizottság azonban a közleményben felkéri a bejelentést tevő tagállamot, hogy bejelentését – az érintett támogatási intézkedések előzetes bejelentését is ideértve – e közleménynek megfelelően, a 794/2004/EK-rendelethez csatolt egyszerűsített bejelentési formanyomtatvány (II. melléklet) használatával tegye meg. Ezen eljárás keretében a Bizottság arra is felhívja az érintett tagállamot, hogy hagyja jóvá e bejelentés összefoglalójának a Bizottság weboldalán történő közzétételét.

4. 1. Az egyszerűsített eljárás alkalmazásának biztosítéka és a kizárt esetek

Az egyszerűsített eljárás a tagállamokkal való együttműködésen alapul, ezért a közlemény nem vonatkozik az EK-Szerződés 88. cikk (3) bekezdésének megsértésével nyújtott (jogellenes) támogatásokra. Továbbá az érintett ágazatok sajátosságai miatt továbbá az egyszerűsített eljárás nem alkalmazandó a halászati és az akvakultúra-ágazatnak nyújtott állami támogatások esetén, elsődleges mezőgazdasági termelési tevékenységekhez kapcsolódóan, illetve a mezőgazdasági termékek feldolgozásával és forgalmazásával kapcsolatban.

Annak megítélése során, hogy egy bejelentett támogatási intézkedés beletartozik-e az egyszerűsített eljárás hatálya alá tartozó támogatható kategóriák egyikébe, a Bizottság gondoskodik. Megteremti a feltételét, hogy azok az alkalmazandó keretszabályok vagy iránymutatások, illetve szokásos bizottsági döntéshozatali gyakorlatok, amelyek alapján a bejelentett támogatási intézkedést értékeli, továbbá minden vonatkozó tényszerű körülmény kellőképpen tisztázott legyen.

Mivel a bejelentés hiánytalansága kulcsfontosságú elem annak meghatározásakor, hogy az egyszerűsített eljárás alkalmazható-e, a Bizottság felkéri a bejelentést tevő tagállamot, hogy a bejelentést megelőző szakasz kezdetekor minden vonatkozó információt – ideértve adott esetben a hivatkozott korábbi határozatokat is – bocsásson rendelkezésre.

Amennyiben a bejelentési formanyomtatvány nem teljes, illetve félrevezető vagy pontatlan információt tartalmaz, a Bizottság nem alkalmazza az egyszerűsített eljárást. Kiemelendő, hogy amennyiben a bejelentés újszerű, általános érdeklődésre számot tartó jogi problémákat vet fel, a Bizottság szintén nem alkalmazza az egyszerűsített eljárást.

Bár általában vélelmezhető, hogy a közleményben meghatározott kategóriákba tartozó támogatási intézkedések nem vetnek fel aggályokat a közös piaccal való összeegyeztethetőségét illetően, adódhatnak olyan egyedi körülmények, amelyek alaposabb vizsgálatot igényelnek. Ilyen esetekben a Bizottság bármikor visszatérhet a szokásos 659/1999/EK rendelet szerinti eljárásra. Az ilyen különleges körülmények különösen a következőket foglalhatják magukban:

- olyan támogatási formák, amelyekre a Bizottság döntéshozatali gyakorlatában még nem volt példa;
- korábbi határozatok, amelyeknek bizottsági újraértékelése a legújabb bírósági ítélezési gyakorlat vagy a közös piac alakulása alapján folyamatban van;
- újszerű technikai kérdések; illetve
- az intézkedésnek az EK-Szerződés egyéb rendelkezéseivel (például a megkülönböztetés tilalma, a négy szabadság stb.) való összeegyeztethetőségére vonatkozó aggályok.

A Bizottság akkor is visszatér a szokásos eljáráshoz, ha a bejelentett támogatási intézkedésből olyan vállalkozás tehet szert előnyre, amelyre egy a támogatást tiltottnak és a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánító korábbi bizottsági határozatot követő, támogatás-visszafizetési határozat van érvényben (az ún. *Deggendorf*-elv), vagy ha egy harmadik fél megalapozott aggályokat juttat kifejezésre a bejelentett támogatási intézkedéssel kapcsolatban a közleményben meghatározott 10 munkanapos határidőn belül. Ha a Bizottság visszatér a szokásos eljáráshoz, erről tájékoztatja a tagállamot.

A közösségi bíróságok joggyakorlatára tekintettel a szokásos eljáráshoz való visszatérés nem vonja maga után harmadik felek jogainak bármilyen bővülését.¹⁶

4. 2. Az egyszerűsített eljárás menete

I. fázis az előzetes bejelentés (prenotifikáció): A Bizottság meglátása szerint a bejelentés részleteinek és az elbíráláshoz szükséges információk tisztázása érdekében a tagállamoknak előzetes bejelentést kell lefolytatniuk, ahhoz, hogy a Bizottság egyszerűsített eljárásban döntést hozhasson. Ezért a tagállamnak a prenotifikációs eljárásban be kell nyújtania a bejelentési formanyomtatvány-tervezetét (794/2004/EK-rendelet I. melléklete) a szükséges információkkal együtt, valamint a Bizottság weboldalán közzéteendő, a bejelentés bizalmas adatokat nem tartalmazó összefoglalójának tervezetét. A tagállam kérheti, hogy a Bizottság adjon felmentést a bejelentési formanyomtatvány bizonyos részeinek teljességére vonatkozó feltétele alól. A tagállam és a Bizottság kivételesen arról is megállapodhat, hogy – tekintettel például bizonyos támogatási intézkedések ismétlődő jellegére – a tagállamnak a bejelentést megelőző időszakban nem kell benyújtania a bejelentési formanyomtatvány-tervezetet és a kiegészítő információkat. A Bizottság a megkapott anyagok áttekintését követően jelezheti a tagállamnak, hogy nincsen szükség további egyeztetésekre, és a hivatalos bejelentés megtehető.

II. fázis a Bizottság első válasza: A Bizottság az előzetes bejelentés után két héten belül felveszi a tagállammal a kapcsolatot, és az utolsó prenotifikációs egyeztetést követő 5 munkanapon belül tájékoztatja az érintett tagállamot arról, hogy

- az ügy első látásra jogosult-e az egyszerűsített eljárás alapján történő kezelésre;
- milyen információkat kell még benyújtani ahhoz, hogy az intézkedést ilyen eljárásban lehessen kezelni; illetve, hogy

¹⁶ E tekintetben lásd a T-95/03. sz., Asociación de Empresarios de Estaciones de Servicio de la Comunidad Autónoma de Madrid és Federación Catalana de Estaciones de Servicio kontra Bizottság ügy [EBHT 2006, II-4739. o.] 139. pontját és a T-73/98. sz., Prayon-Rupel kontra Bizottság ügy [EBHT 2001, II-867. o.] 45. pontját.

- az ügy a szokásos eljárás (659/1999/EK-rendelet 4. cikke) tárgya marad-e.

Amennyiben az előzetes bejelentés mindkét fél részéről teljesnek tekinthető, a hivatalos bejelentést követően a Bizottság további kérdések feltétele nélkül jóvá tudja hagyni az intézkedést.

III. fázis a hivatalos bejelentés: A tagállamnak az érintett támogatási intézkedést az előzetes bejelentés után legkésőbb két hónapon belül be kell jelentenie. Az egyszerűsített eljáráshoz nem tartozik egyedi egyszerűsített bejelentési formanyomtatvány. A bejelentésnek külön kiemelten kell tartalmaznia valamennyi, a bejelentés előtti dokumentumokban bemutatott információkhoz képest fennálló eltérést.

IV. fázis a bejelentés tényének közzététele: A bejelentés kézhezvétele után a Bizottság weboldalán közzéteszi a bejelentés összefoglalóját, amelynek tartalmát az egyszerűsített eljárásról szóló közlemény melléklete tartalmazza. Az érdekelt feleknek ezután 10 munkanap áll rendelkezésre észrevételeik benyújtására. Amennyiben megalapozott aggályok merülnek fel, a Bizottság visszatér a szokásos eljáráshoz, és erről tájékoztatja az érintett tagállamot és az érdekelt fele(ke)t. Az észrevételek megtételéhez felhasználható formanyomtatványt a közlemény melléklete tartalmazza. A tagállamot a Bizottság a harmadik felektől származó esetleges megalapozott aggályokat tartalmazó észrevételekről tájékoztatja, és a tagállam ezt követően reagálhat ezekre az észrevételekre.

V. fázis a rövidített határozat meghozatala: Amennyiben az egyszerűsített eljárás lefolytatható a Bizottság a bejelentés időpontjától számított 20 munkanapon belül az eljárási rendelet 4. cikkének (2) bekezdése vagy 4. cikkének (3) bekezdése alapján az „intézkedés nem minősül támogatásnak” vagy „kifogást nem tartalmazó határozatot” fogad el. A Bizottság e határidőig térhet át az eljárási rendeletben meghatározott szokásos eljárásra, vagyis a közlemény szóhasználata szerint „minden tőle telhetőt megtesz”, hogy a határozatot meghozza. Tehát elképzelhető olyan eset is, hogy az adott esetben nem állnak fenn kizáró okok, de valamilyen körülmény (nyári szabadságolások, nagy munkateher) miatt a Bizottság az egyszerűsített eljárásban végül 20 napon túl hoz határozatot.

VI. fázis a rövidített határozat közzététele: A Bizottság a határozat tényéről jelentést tesz közzé az Európai Unió Hivatalos Lapjában. A határozat nyilvános, bizalmas adatokat nem tartalmazó változata hoz-

záférhető a Bizottság internetes weboldalán is. A rövidített határozat tartalmazza a következőket:

- az Európai Unió Hivatalos Lapjában a bejelentés időpontjában közzétett, bejelentésről szóló összefoglalóra való hivatkozást;
- az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti intézkedés összefoglaló értékelését; valamint
- adott esetben egy nyilatkozatot, amely a támogatási intézkedést a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítja, mert az beletartozik a közleményben leírt egy vagy több kategóriába.

4. 3. A közlemény záró rendelkezései

A Bizottság a közleményben leírt egyszerűsített eljárást 2009. szeptember 1-jétől alkalmazza, tehát az ezt követően megindult előbejelentések során kerülhet sor egyszerűsített eljárásban hozott határozat elfogadására.

A Bizottság az állami támogatásokra vonatkozó szabályozás és a döntéshozatali gyakorlat fejlődésének figyelembevétele érdekében felülvizsgálhatja a közleményt, és amennyiben egyéb fontos ok ezt nem indokolja, a közlemény közzétételét követően négy év múlva fogja először ezt megtenni. A Bizottság továbbá a jövőben várhatóan külön formanyomtatványt fog kidolgozni az egyszerűsített eljárások minél hatékonyabb lefolytatása érdekében.

4. 4. Az állami támogatási eljárások rendszere a közlemény hatálybalépését követően

A következő ábra bemutatja, hogy a közlemény hatálybalépését követően az állami támogatási intézkedések Bizottság általi elfogadásához a tagállamnak milyen eljárási követelményeket kell teljesítenie.

A közlemény hatályba lépése előtt		A közlemény hatályba lépése után	
A támogatás típusa	Bejelentési kötelezettség van-e?	A támogatás típusa	Bejelentési kötelezettség van-e?
1. csekély összegű (de minimis) támogatások	nincs	1. csekély összegű (de minimis) támogatások	nincs
2. csoportmentesség alapján nyújtandó, egyedi bejelentési összeghatárát el nem érő támogatások	nincs	2. csoportmentesség alapján nyújtandó, egyedi bejelentési összeghatárát el nem érő támogatások	nincs
3. létező támogatások módosítása a 794/2004/EK-rendelet 4. cikke alapján	egyszerűsített eljárás	3. a nem ágazati (horizontális) állami támogatási szabályok egyszerű értékelése körébe tartozó esetek	egyszerűsített eljárás
–	–	4. a Bizottság szokásos döntéshozatali gyakorlatának megfelelő intézkedések	egyszerűsített eljárás
–	–	5. létező támogatások módosítása a 794/2004/EK-rendelet 4. cikke alapján	egyszerűsített eljárás
4. az EK-Szerződés 88. cikk (3) bekezdésének hatálya alá tartozó intézkedések	szokásos eljárás	6. az 3-5. pontok alá nem sorolható, az EK-Szerződés 88. cikk (3) bekezdésének hatálya alá tartozó intézkedések	szokásos eljárás
5. a pénzügyi és gazdasági válság kezelésére hozott intézkedések*	speciális gyorsított eljárás, pontos határidők nélkül	7. a pénzügyi és gazdasági válság kezelésére hozott intézkedések	speciális gyorsított eljárás, pontos határidők nélkül

* Ideiglenes eljárási kategória, előre láthatólag 2010 végéig létezik.

Az ábra alapján látható, hogy az eljárási típusok bővültek, és a tagállamok a továbbiakban többféle lehetőséggel is élhetnek bizonyos intézkedések közös piaccal való összeegyeztethetőségének megteremtése során.

5. Befejezés

A közlemény és elfogadásával a Bizottság egyértelműen kimutatta szándékát a tekintetben, hogy célja az eljárások hosszának rövidítése és kiszámíthatóságuk növelése. Az általános csoportmentességi rendelet tavalyi hatálybalépését követően, 2009 szeptemberétől a tagállamok kezében egy sor olyan támogatási intézkedés meghozatalának lehetősége van, amelyhez a Bizottság előzetes engedélyére nincsen szükség, vagy az viszonylag rövid időn belül – kb. két hónap alatt – megszerzhető. Ezáltal várhatóan csökkenthet a jogellenes támogatások száma is, mivel a tagállami döntéshozók a rövidebb eljárási határidők miatt kevésbé kockáztatják a bizottsági engedély megszerzésének mellőzését. Az azonban csak a gyakorlatban dől majd el, hogy a Bizottság hogyan tudja az egyszerűsített eljárásban érkezett kérelmeket kezelni, és valóban hatékonyan működik-e a rendszer. További nagy kérdés az is, hogy az egyszerűsített eljárásra vonatkozó rövid határidők mennyire foglalják majd le a bizottsági ügyintézők erőforrásait, a nagyobb, bonyolultabb ügyek kezelése mennyire lesz zökkenőmentes és gyors, illetve a tagállamok mennyi időn belül alkalmazkodnak az új eljárási szabályok előírásaihoz. Bár várhatóan az ilyen bejelentések száma idővel csökken, szintén a gyakorlat adhat csak választ arra, hogy az eljárások gyorsítására irányuló törekvéseket milyen mértékben nehezíti a pénzügyi és gazdasági válság kezelése érdekében tett bejelentések speciális, gyorsított eljárásban történő elfogadása. Az pedig, hogy az egyszerűsített eljárás során hozott határozatok kötőerejük, illetve a jogbiztonság és jogos elvárások keletkeztetését illetően a rendes eljárás keretében hozott határozatokkal azonos hatásokat váltanak-e ki, jelenleg csak vélelmezhető. Ezt a kérdést a közösségi bíróságok csak egy esetleges előzetes döntéshozatali eljárásban, vagy a határozat megtámadását követően tudják megválaszolni.

Mindazonáltal a Bizottság egyszerűsítésre és az eljárások gyorsítására irányuló szándéka, és így a közlemény meghozatala mindenképpen üdvözlendő, és a támogatást nyújtó szervek életét vélhetőleg megkönnyítő lépésnek tekinthető.

